

ΑΡΧΕΙΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΚΑΙ

ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«Τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστὶν τε καὶ εἶναι»

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Heinrich Rickert τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg.
— Karl Joël τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Basel. — Ernst Hoff-
man τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου Heidelberg. — Erich Frank,
τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Marburg. — Guido Calogero τακτ.
καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης. — Ραφ. Δήμου, καθ. τοῦ Πανε-
πιστημίου Harvard τῶν Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμ. — Κ. Τριανταφυλλόπου-
λος τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν. — August Faust
ὑφηγ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg. — Μιχ. Τσαμαδὸς σύμβου-
λος ἐπικρατείας. — Χ. Τζωρτζόπουλος ἑκτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης. — Franz Boehm ὑφηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Heidelberg
— Παν. Κανελλόπουλος ὑφηγ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. — Κωνσταν-
τῖνος Τσάτσος ἑκτ. καθ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. — Ἰωάν. Θεοδωρα-
κόπουλος ὑφηγ. Πανεπιστημίου Θεσ)νίκης. — Θεμ. Τσάτσος ὑφηγ.
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ: Κ. Σ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ

ΨΑΡΡΩΝ 41

1933

ήμπορει νά μείνη ἐν τῇ αὐστηρᾷ ταυτότητι· διότι ἢ εὐρίσκοντο ἐστερημένοι περιεχομένου, τὸ δὲ περιεχόμενον τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον προσδίδει εἰς αὐτὰς νόημα, μόνον ἐξώθεν εἶνε δυνατόν νά προέλθῃ, ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς στάσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ πραγματικοῦ.

Ὁ κ. Meyerson θίγει ἐν τέλει καὶ ἐν πολὺ σοβαρὸν ζήτημα: ἐάν τοῦτέστιν ἡ πρόοδος καὶ ἐξέλιξις τῶν ἐπιστημῶν μᾶς δεικνύει ἐργασίαν τῆς διανοησεύς μας ἐντελῆς διάφορον τῆς προτέρας τῆς. Ἐάν ἐπὶ παραδείγματι γύρουε τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀριθμοῦ μέχρι τοῦ νά περιλάβῃ ἐν αὐτῇ καὶ τοὺς ἀσυμμέτρους καὶ τοὺς φανταστικούς, σημαίνει τοῦτο ὅτι ἡ λογικὴ μας ὑπέστη κάμψιν τινά, ἀλλοιώσιν τινά ὡς συνέπειαν τῆς προόδου καὶ ἐξελιξεύς τῆς ἢ ἀπλῶς δι' αὐτὴν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐμφάνισις ἰδιοτήτων περιλαμβανομένων ἤδη ἐν αὐτῇ: Ὁ κ. Meyerson καταλήγει νά ἀσπασθῇ τελειωτικῶς τὴν δευτέραν ἀποψιν καίτοι, ὡς ὁμολογεῖ, ἐν προηγουμένῳ συγγράμματί του ὑπεστήριξε τὴν πρώτην. (*Ἰδ. τοῦ ἰδίου L' Explication dans les Sciences σελ. 690 ἐπ.).*)

Daniel Rosa: L' Ologanèse.

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως εἶνε νά ἐκθέσῃ μίαν νέαν θεωρίαν τείνουσαν εἰς τὸ νά ἐξηγήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ζῶντων ὀργανισμῶν καὶ τὴν γεωγραφικὴν αὐτῶν κατανομήν. Τὸ κείμενον τὸ ὁποῖον ἔχουμεν ἐνώπιόν μας εἶνε γαλλικὴ ἐκδόσις, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ἐκπονηθεῖσα, προηγουμένως ἤδη, ἐν ἔτει 1917, δημοσιευθέντος ἔργου του· δὲν ἀποτελεῖ ὅμως, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος λέγει, μετάφρασιν τῆς ἰταλικῆς ἐκδόσεως ἀλλὰ εὐρυνσιν καὶ τελειοποιήσιν τῆς θεωρίας του.

Εἰς ἕκαστον ζῶντα ὀργανισμόν, ζῴου ἢ φυτοῦ, ὑπάρχει κατὰ τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ αἰτία ὥστε οἱ ἐκ τούτου γεννώμενοι ὀργανισμοὶ νά ὁμοιάζωσι πρὸς αὐτὸν κατὰ τὰ κύρια αὐτοῦ σημεῖα. Τὸ ὑπόστρωμα τοῦτο ὁ κ. Rosa ἀποκαλεῖ τὸ ἰδιόπλασμα, αἱ ἀλλοιώσεις δὲ τούτου εἶνε ἡ αἰτία τῆς ἐξελιξεύς. Αἱ θεωρίαι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξελιξεύς εἶνε τρεῖς. Κατὰ τὴν πρώτην αἱ ἐμφανιζόμεναι μεταβολαί, ἀλλοιώσεις ἢ ποικιλίαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἐπίδρασιν ἀποκλειστικῶς ἐξωτερικῶν αἰτίων: αἱ ποικιλίαι αὗται μεταβιβαζόμεναι διὰ τῆς κληρονομικότητος γεννῶσι νέα εἶδη διὰ τῆς συσσωρεύσεώς των. Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀσπάζονται οἱ Δαρβινισταί· κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἐάν αἱ ἐξωτερικαὶ συνθήκαι ἔμμενον ἀμετάβλητοι (διότι ἐκ τῆς μεταβολῆς των δικαιολογεῖται ἡ διάφο-

*) Ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Meyerson: 1) Identité et Réalité Ἔκδ. 3η εἰς τόμο. 2) De l' Explication dans les Sciences. 2α ἔκδ. εἰς τόμο. 3) La Production relativiste. Εἰς τόμο.

ρος ἔξωθεν ἐπίδρασις) δὲν θὰ ἐνεφανίζοντο ποικιλίαι εἰς τὰ εἶδη. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ταύτην εἶνε αἱ θεωρίαι αἱ ἀποδίδουσαι τὰς ἀναφαινόμενας ποικιλίας εἶδους τινὸς εἰς ἐσωτερικὰ αἷτια. Ἡ θεωρία αὕτη ἔχει δύο ὑποδιαιρέσεις: κατὰ μὲν τὴν πρώτην τὰ ἐσωτερικὰ αἷτια ἐνεργοῦσι πρὸς ὅλας τὰς δυνατὰς κατευθύνσεις· ὑπαδοί αὐτῆς εἶνε οἱ Λαμαρμισταὶ παντὸς εἶδους· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀποψιν ἡ ἐνέργεια εἶνε μὲν ἐσωτερικὴ ἀλλ' εἶνε καὶ προδιαγεγραμμένη ἐκδηλουμένη μόνον κατὰ μίαν κατεύθυνσιν καὶ τοῦτο ἀνεξαρτήτως τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν· εἴτε τουτέστι μεταβάλλονται αὐταὶ εἴτε ὄχι, ἡ μεταβολὴ τῶν ὀργανισμῶν θὰ γίνῃ λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάγκης. Τὴν ἀποψιν ταύτην παραδέχεται ὁ συγγραφεὺς, καὶ συμπληρῶν αὐτὴν (διότι ἐπροτάθη ἤδη καὶ ὑπὸ ἄλλων) ἀποκαλεῖ «Ὁλογέσεις». Δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι ἀρνεῖται ὁ συγγραφεὺς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, κάθε ἄλλο. Κατὰ ταῦτα ἡ φιλογενετικὴ ἐξέλιξις δὲν γίνεται κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀλλὰ κατὰ διακλαδώσεις ἐξ αἰτίας διαφορικῶν διαιρέσεων πραγματοποιουμένων ἐντὸς αὐτῶν τῶν σπερματοκνιτῶν συνεπεία τῆς συστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου εἶχε φηάση τὸ ἰδιόπλάσμα των.

Τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς θεωρίας τοῦ κ. Rosa ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς βασικὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς κατανομῆς τῶν ζώων. Αἱ θεωρίαι αὐταὶ εἶνε αἱ ἑξῆς: 1) Ἡ λεγομένη φιλογενετικὴ κάτοψις *perspective phylogénétique*) 2) Ἡ βαθυσυμφυλία καὶ 3) ἡ ἐξέλιξις διὰ διχοτομήσεως.

Ἡ φιλογενετικὴ κάτοψις σημαίνει ὅτι γένος τι ἢ εἶδος ἐξελισσόμενον (ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διχοτομήσεως πάντοτε) θὰ τὸ πράττῃ πάντοτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ γένους, ἢ εἶδους· συνεπῶς τὰ ἐξ ἑνὸς κλάδου προκύπτοντα εἶδη ἢ μικρότεραι ὑποδιαιρέσεις αὐτοῦ, οὐδέποτε θὰ ἀποκτήσωσι χαρακτηριστικὸν ἀνήκον ἐπὶ παραδείγματι εἰς ἄλλον κλάδον μὲ τὸν ὁποῖον τὸ ἀρχικὸν γένος νὰ εἶχε κοινὴν τὴν καταγωγὴν. Ἐκάστη νέα διακλάδωσις θὰ εἶνε ἀπλῶς μεγαλειτέρα εἰδικοποίησις χωρὶς ἀπόκτησιν νέου χαρακτηριστικοῦ ἔξω κειμένου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ διαίρεσις δὲν εἶναι ἀπεριόριστος καίτοι πάντοτε πρὸς τὰ πρόσω βαδίζουσα. Ὅταν οὕτω παύσῃ ἡ περαιτέρω εἰδικευσις φθάνομεν εἰς τύπους τελειωτικοὺς, μὴ μεταβαλλομένους πλέον· οἱ τύποι οὗτοι εἴτε ἐξαφανίζονται, ἀποθνήσκοντες, εἴτε διατηροῦνται (καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη) ἀναλλοίωτοι παρὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ περιβάλλοντος, (ἀρκεῖ ἐννοεῖται νὰ μὴ εἶνε αὐταὶ ἀσυμβίβαστοι πρὸς αὐτούς). Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁ κ. Rosa ἀποδεικνύει ὅτι ἀναστροφὴ εἰς τὴν ἐξέλιξιν δὲν ὑπάρχει, πρῶτον διότι οἱ παρουσιάζοντες τριαύτην φαινομενικὴν ὀπισθοδρόμησιν ὀργανισμοὶ διέρχονται πρῶτον διὰ τῆς τελειοτέρας μεταβαίνοντες κατόπιν εἰς τὴν ἀτελεστέραν μορφήν, καὶ δεύτερον διότι ὅσάκις αἱ συνθήκαι ἀπαιτήσωσι πάλιν καταργηθεῖσαν λειτουργίαν δὲν ἐπανέρχεται ἐν ἐνεργείᾳ τὸ ἀχρηστευθὲν ὄργανο.

γον αλλά διαμορφούται νέον ή ή λειτουργία επιτελείται άλλως.

Η βαθυσυμφυλία (δηλ. βαθεία συσχέτισις τών φύλων), σημαίνει τὸ ἐξῆς: ἐὰν ἀναχωρήσωμεν ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ή ἐξέλιξις τών φύλων γίνεται ἀνεξαρτήτως τών ἐξωτερικῶν συνθηκῶν (πλὴν τών καθιπτουσῶν δυνατὴν τὴν ζωὴν) και πραγματοποιεῖται διὰ διακλαδώσεων διχοτομικῶς, ἔπεται ὅτι θὰ ἤρχισεν αὕτη μόλις ἐνεφανίσθησαν ὄντα ζῶντα ἀποτελούμενα ἐξ ἐνὸς κυττάρου ή και προκυττάρων. Ἀφοῦ δὲ ή φυλογενετική κάτοψις εἶνε προδιαγεγραμμένη, ἔπεται ὅτι αἱ φυλογενετικάι κατόψεις τών εἰδῶν τὰ ὅποια παρήχθησαν κατὰ τὰς πρώτας διαιρέσεις θὰ διέφερον ἀλλήλων. Αἱ γραμμαὶ λοιπὸν τῆς ἐξελίξεως τών διαφόρων ὀργανισμῶν τών παραχθέντων διὰ διχοτομήσεως θὰ ἐγένοντο ἐπὶ τών πολὺ πρωτογόνων ζωϊκῶν μορφῶν. Ὅ,τι ἰσχύει διὰ τὰς πρώτας και ῥιζικὰς διαιρέσεις ἔχει ἐφαρμογὴν και ἐπὶ άλλων γενῶν τὰ ὅποια παρήγαγον διὰ διχοτομήσεως πολλὰ εἶδη και ὑποδιαίρεσις αὐτῶν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸν κοινὸν πρόγονον δύο γενῶν δέον νὰ ἀναζητήσωμεν οὐχὶ εἰς τύπον τινὰ παρουσιάζοντα τὸ ὅλον ή και μέρος τών χαρακτηριστικῶν αὐτῶν, ἀλλὰ πολὺ βαθύτερον εἰς τύπον ὁ ὅποῖος δυνατὸν νὰ μὴ ἐδείκνυε κανὲν ἀκόμη ἐκ τών χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων τών ἐξ αὐτοῦ ἐξεληθόντων γενῶν. Οἱ κοινοὶ αὐτοὶ πρόγονοι, προκειμένου ἰδίως περὶ τών μεγάλων διαιρέσεων δὲν ἀνευρέθησαν διότι ὡς ἐκ τῆς πρωτογόνου αὐτῶν μορφῆς δὲν ἦσαν κατάλληλοι διὰ νὰ ἀπολιθωθῶσι. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐξηγεῖται διατι αἱ λεγόμεναι μεταβατικάι μορφαὶ εἶνε τὸσον σπάνια, ἐλλείπουσαι ἐντελῶς εἰς τὰς πλεῖστας τών περιπτώσεων. Η φυσική συνέπεια τῆς θεωρίας περὶ βαθυσυμφυλίας εἶνε ή παραδοχή ἐνὸς πρώτου εἶδους ὀργανισμῶν φυσικῶν τῆς ἀπλουστάτης δυνατῆς μορφῆς και συνθέσεως ἀπὸ τοῦ ὁποῖου διὰ διχοτομήσεως παρήχθησαν κατόπιν ὅλοι οἱ σήμερον ὑπάρχοντες ή κατὰ τὰς γεωλογικὰς περιόδους ἐμφανισθέντες και ἐξαφανισθέντες ζωϊκοὶ ὀργανισμοί. Ὁ συγγραφεὺς ἀσπάζεται ἀπολύτως τὴν συνέπειαν ταύτην, παραδεχόμενος πρὸς τοῦτοις ὅτι ὁ πρωταρχικὸς οὗτος ὀργανισμὸς ἐνεφανίσθη συγχρόνως και εἰς μέγαν ἀριθμὸν και εἰς πλεῖστα μέρη τῆς ὑδρογείου λόγω τῆς ἐπικρατούσης τότε μεγαλειτέρας ὁμοιομορφίας εἰς τὰς μετεωρολογικὰς συνθήκας. Η ἐξέλιξις και διχοτόμησις τών ἰδιοπλασμάτων ὀφείλεται, κατὰ τὸν κ. Rosa, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου.

Η τρίτη ἀρχή τῆς θεωρίας τοῦ κ. Rosa εἶνε ὅτι ή φυλογενετική ἐξέλιξις γίνεται διὰ διακλαδώσεων διχοτομικῶς συνεπεία ἐσωτερικῶν αἰτιῶν. Κατὰ ταύτην ἕκαστον γένος ή εἶδος (ή οἱαδήποτε ἄλλη μεγάλη ή μικρὰ διαίρεσις) διαιρεῖται, ἐξελισσόμενον, εἰς δύο μικροτέρας ὑποδιαίρεσεις· οἱ δύο ὅμως οὔτοι νέσι κλάδοι δὲν εἶνε ἴσοι οὔτε ἰσοδύναμοι. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶνε πτωχότερος ἀλλὰ πρῶϊμος ἐνῶ ὁ ἕτερος ὁ και πλουσιώτερος εἶνε ὄψιμος. Ὁ πρῶτος θὰ ἐξαντληθῆ ταχύτερον δηλαδὴ αἱ ὑποδιαίρεσις του θὰ φθάσουν ταχύτερον εἰς μορφὰς μὴ ἐξελισσομένης πλέον, και θὰ παρουσιάζει ἀρχαϊκώτερα χαρακτηριστικά, ἐνῶ ὁ

δεύτερος θά ἐξελιχθῆ βραδύτερον, θά ἀποτελέσῃ τὴν ρίζαν ποικιλοτέρων μορφῶν παρουσιαζουσῶν τελειότερα χαρακτηριστικά. Ἐκ τῶν δύο μεγάλων διαιρέσεων τῶν ἀρθροπόδων καὶ τῶν σπονδυλωτῶν ἡ δευτέρα εἶνε ὁ ὄψιμος καὶ τελειότερος κλάδος τοῦ ὁποίου τὸ τελειότερον εἶδος ἀποτελεῖ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ πρώϊμος κλάδος ἐξελίσσεται ταχύτερον, διὰ τοῦτο καὶ εἰς αὐτὸν ἀνήκουν τὰ εἰς τὰ διάφορα στρώματα τῆς γῆς εὐρισκόμενα ἀπολιθώματα, ἐξ οὗ καὶ αἱ παλαιότεραι, δηλ. αἱ ἐν ἰσχυρῇ θεωρίαι, παρεδέχθησαν ὅτι αἱ εἰς τὸν ὄψιμον κλάδον ἀνήκουσαι μορφαὶ προῆλθον ἐκ τοῦ πρώϊμου δι' ἐξελίξεως ἐνῶ κατὰ τὸν κ. Rosa τὸ τοιοῦτον εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένον: θά ἔχωσι κοινὸν πρόγονον ἀλλ' ἡ ἐποχὴ τῆς διαιρέσεως (τῆς διχοτομήσεως) πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ πολὺ ὀπίσω, ἴσως εἰς τοὺς ἀτελεστέρους καὶ ἀπλουστέρους ὀργανισμούς.

Κατὰ ταῦτα δέον νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἐξέλιξιν ὡς ἐξῆς: Ἐξ ἐνός ὀργανισμοῦ ἀπλουστάτης μορφῆς καὶ συνθέσεως ἐμφανισθέντος εἰς πολὺ ἀπομεμακρυσμένην γεωλογικὴν ἐποχὴν ὑπὸ συνθήκας αἴτινες δὲν ἐπαυελήθησαν πλέον, προῆλθον δι' ἀλληλοδιαδόχων διαιρέσεων, εἰς δύο πάντοτε, τὰ διάφορα εἶδη τῶν ζῶντων ὀργανισμῶν. Αἱ διαιρέσεις θά διεδέχθησαν ἀλλήλας εἰς τὰς ἀρχὰς κατὰ βραχύτερα (σχετικῶς) χρονικὰ διαστήματα. Εἰς ἐκάστην διχοτόμησιν δέον νὰ θεωρηθῶσι προδιαγεγραμμένοι ὅλοι οἱ τύποι τῶν ζῴων οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἐξελίξεως θά προσέλθωσιν ἐξ ἐκάστου κλάδου, ὅχι βέβαια ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι περιλαμβάνονται ἤδη ἐν αὐτῇ καὶ ὑπολείπεται μόνον ἡ πραγματοποίησις ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐννοίαν καθ' ἣν ἐν τῇ ὡς περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος θά ἀναπτυχθῆ ἐξ αὐτοῦ.— Ὁμιλοῦντες περὶ διαιρέσεως ἐννοοῦμεν διχοτόμησιν τοῦ ἰδιοπλάσματος ὀργανισμοῦ τινος. Τὸ ἰδιοπλάσμα δέον νὰ θεωρηθῆ ἀποτελούμενον ἐκ πλειόνων συστατικῶν παραγόντων ἀναλόγως τοῦ πολυσυνθέτου τοῦ σχετικοῦ ὀργανισμοῦ. Κατὰ τὰς ἐκάστοτε διχοτομήσεις οἱ παράγοντες οὗτοι δὲν κατανέμονται μεταξὺ τῶν δύο τμημάτων καθ' οἷανδήποτε ἀναλογίαν· ἀλλ' ἕκαστον ἐκ τῶν δύο τμημάτων λαμβάνει μέρος ἐξ ἐκάστου ἐκ τῶν παραγόντων τούτων ἀλλὰ κατὰ διάφορον ἀναλογίαν, εἰς τρόπον ὥστε εἶνε δυνατόν, μετὰ ἀριθμὸν τινα διαιρέσεων, νὰ παραχθῶσιν ὀργανισμοὶ οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ ἔχωσι κοινὰ χαρακτηριστικά (πλὴν ἐννοεῖται τῶν βασικῶν τοῦ γένους εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκεν ὁ ἀρχικὸς τύπος ἐξ οὗ ἐξηλίχθησαν). Ἡ ἐξέλιξις αὕτη διὰ διχοτομήσεως γίνεται ἐπὶ ὅλων τῶν καθ' ἕκαστον ἀτόμων τῶν ἀποτελούντων τὸν ἐξελισσόμενον τύπον, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ γεωγραφικὴ αὐτῶν κατανομή, καίτοι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ συγχρόνως. Τὸ τοιοῦτον ἐξηγεῖ δύο φαινόμενα 1) ὅτι ὅταν ἐξελίσσεται ὁλόκληρον τὸ γένος ἢ εἶδος δὲν παραμένει ὁ γονεὺς οὗτος καὶ ἐξαλείφεται οὕτω ὁ μεταβατικὸς τύπος καὶ 2ον) ὅτι εὐρίσκονται τὰ αὐτὰ ζῴα εἰς διάφορα τόσον μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα σημεῖα τῆς γῆς ὥστε νὰ μὴ δύναται ἄλλως νὰ ἐξηγηθῆ λογικῶς ἡ ἐκεῖ παρουσία των. Τὸ δεύτερον τοῦτο φαινόμενον ἤγαγε πολλοὺς ἐπιστήμονας νὰ ὑποθέσωσι τὴν μεταξὺ τῶν χωρῶν τούτων ὑπαρξίν ἐξα-

φανισθεισῶν ἠπειρίων διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐπικοινωνήσῃ κάποτε μεταξὺ τῶν τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὁ κ. Rosa φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς περὶ ὀλογενέσεως θεωρίας του ἐξηγοῦνται ἱκανοποιητικῶς τὰ φαινόμενα ταῦτα.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν θεωριῶν του ὁ συγγραφεὺς δίδει πλεῖστα ὅσα στοιχεῖα, τὰ ὅποια ὅμως ὡς ἐκ τοῦ ἐντελῆς εἰδικοῦ αὐτῶν χαρακτηρὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ σταθμίσωμεν διὰ νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτῶν δυνάμεως.

H. Kelsen: La justice platonicienne.

Ἐν τῇ Revue Philosophique ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον λίαν ἐνδιαφέρον ἄρθρον ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς δικαιοσύνης κατὰ Πλάτωνα ὁ γνωστὸς γερμανὸς καθηγητὴς H. Kelsen· τῷ ἄρθρῳ τούτῳ δίδομεν κατωτέρω σύντομον περίληψιν:

Τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος, λέγει ὁ κ. Kelsen, χαρακτηρίζει ῥιζικὸς δυῖσμός. Ἀπὸ ὁποιανδῆποτε πλευρῶν καὶ ἂν τὴν ἐξετάσωμεν εὐρίσκομεν ἐν αὐτῇ βαθεῖαν διαιρέσιν. Ὁ Πλάτων βλέπει δύο κόσμους· ὁ εἷς εἶνε ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ὁρατὸς μόνον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας καὶ εὐρισκόμενος ἐκτὸς τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου· ὁ ἄλλος εἶνε ὁ κόσμος τῶν φαινομένων ἐν τῷ χώρῳ καὶ τῷ χρόνῳ. Ὁ εἷς ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς «ἐπιστήμης», ὁ ἄλλος τὸ τῆς «δόξης». Ὁ δυῖσμός οὗτος ὁ ἐκδηλούμενος ὑπὸ πολλαπλᾶς μορφᾶς (πέρας - ἄπειρον, νόησις - αἴσθησις, ποίησις - μίμησις, τὸ αὐτὸν - τὸ ἕτερον) εἶναι κατ' οὐσίαν ἢ ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Ὁ ἠθικὸς αὐτὸς χαρακτήρ ἀποτελεῖ τὴν πρωταρχικὴν σημασίαν, τὴν βαθυτέραν πηγὴν τῆς πλατωνικῆς αὐτῆς ἐννοίας. Ὅλαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ Πλάτωνος ἔχουσι τὴν ῥίζαν αὐτῶν εἰς τὴν βασικὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· ὁ λόγος δὲ τούτου εἶνε ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἠθικῆς καταλαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Πλάτωνος· ἡ ἐννοια τῆς καθαρᾶς νοήσεως εἶνε δυνατὴ μόνον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἠθικῆς ὡς ἰδέας τοῦ καλοῦ (ἀγαθοῦ).

Ὅλοι οἱ διάλογοι τοῦ Πλάτωνος, καίτοι ἀφορῶσι πλεῖστα καὶ ποικίλα θέματα, ἀποβλέπουσιν εἰς ἓνα μόνον σκοπὸν: τὸ ἀπόλυτον ἀγαθόν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σκεφθῇ τις τὸ καλὸν ἄνευ τοῦ κακοῦ, διότι τὸ καλὸν εἶνε ἀντικείμενον γνώσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸ κακόν. Ἀκριδῶς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος ἡ ὅποια δὲν εἶνε θεωρία περὶ τοῦ καλοῦ (ἀγαθοῦ) ἀλλὰ θεωρία περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Ὁ Πλάτων ὅμως εἶναι ἠθικολόγος καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖ ὡς ὑπάρχον ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον δέον νὰ ὑπάρχη, δηλαδὴ τὸ καλόν, ἐνῶ τὸ κακόν